

ÜNNAK'07

Bildiriler

Sayısal Dünyada Yeni Paradigmalar

Sınırsız

Kütüphaneler

27-29 Eylül 2007

**ÜNİVERSİTE VE ARAŞTIRMA
KÜTÜPHANECİLERİ DERNEĞİ**

ÜNAK '07

**“Sayısal Dünyada Yeni Paradigmalar:
Sınırsız Kütüphaneler”**

Muğla Üniversitesi - 27-29 Eylül 2007

BİLDİRİLER

Editörler

**Aytaç YILDIZELİ
Yrd.Doç.Dr. Hatice Kübra BAHŞİŞOĞLU**

Yardımcı Editörler

**Başak BULGUN
Kürşad ERİŞTİ
Şeyda AYTEM**

ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE ELEKTRONİK BİLGİ KAYNAKLARININ KULLANIMINI ARTIRMADA YENİ YÖNTEMLER: İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ ÖRNEĞİ

Sami ÇUKADAR*

GİRİŞ

Kütüphaneler toplumların belleği olarak, hizmet verdikleri hedef kitlenin bilgi gereksinimlerini karşılamayı amaçlardır. Eskiden kütüphanelerin görevleri anlatılırken, sağlanan bilgi kaynaklarının belirli işlemlerden geçirilerek (kataloglama, sınıflama ...) en kısa sürede kullanıma sunulması temel görevlerinden birisi olarak vurgulanırdı. Günümüzde ise, bilgi kaynaklarının "işlemlerinin" yapılması kadar, bilgi kaynaklarının "kullanımını artırma işlevi" ön plana çıkmıştır. Çünkü her geçen gün dergiler ve kitaplar daha çok elektronik ortamda erişilebilir biçimde sunulmaktadır. Elektronik ortamdaki bilgi kaynaklarının işlemleri çok kısa sürede yapılabilmektedir. Bu bilgi kaynaklarına erişim için bazen bir bağlantı yeterli olmakta ve binlerce bilgi kaynağına erişim sağlanabilmektedir. Ayrıca, bu gelişmelere paralel olarak "kütüphaneye gelen araştırmacı sayısı azalmakta, ancak uzaktan bilgiye erişim imkânları sayesinde bilgi kaynakları daha fazla kullanılmaktadır (Çukadar, 2007, s. 277). Diğer bir ifadeyle, sanal kullanıcıların sayısı hızla artmaktadır.

ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE ELEKTRONİK BİLGİ KAYNAKLARI VE ÖNEMİ

Üniversite kütüphanelerinde elektronik (e-) bilgi kaynakları; e-dergi, e-kitap veri tabanları, e-mevzuat, e-ansiklopedi, e-reserv notları, e-nota gibi kaynaklardan oluşmaktadır. Bu kaynaklar her geçen gün kütüphane koleksiyonlarında daha fazla yer almaktadır. Örneğin 31 Ekim 1994 tarihinde kurulan İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin kütüphanesi de aynı yılda hizmete açılmıştır (İstanbul Bilgi..., 2007). 1994-2007 yılları arasında koleksiyona eklenen 94.648 basılı kitabın, 58.339'u 2003 yılına kadar, alınmıştır. Bu sürede yılda ortalama 6761 adet basılı kitap sağlanmıştır. Ayrıca bu kitapların kullanıma sunulması için gerekli personel ve zaman ayrılmıştır. İstanbul Bilgi Üniversitesi Kütüphanesi'nde e-kitapların kullanıma sunulması ise 2003 yılında 750 adet kitapla başlamış, 2007 yılında bu sayı 38.209'a ulaşmıştır. Böylece yılda ortalama 7642 e-kitap ile basılı kitap sayısı aşılmıştır. Sayılardan da anlaşılacağı gibi 2003-2007 yılları arasında koleksiyona toplam olarak 36.309 basılı kitap eklenirken aynı yıllar arasında 38.209 e-kitap sağlanmıştır.

Üniversite kütüphanelerindeki e-dergilerin basılı dergilere oranı her geçen yıl artış göstermektedir. Bu konuda Araştırma Kütüphaneleri Derneğinin (The Association of Research Libraries-ARL) yıllık olarak yayınladığı harcama verileri yol gösterici niteliktedir. ARL, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'dan 123 araştırma kütüphanesinin üye olduğu bir dernektir. Kütüphanelerin yıllar itibariyle yaptığı kaynak harcamalarına ait sayısal veriler Tablo 1'de verilmiştir.

*Müdür Yardımcısı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Kütüphanesi, (samic@bilgi.edu.tr)

Tablo 1. ARL Kütüphanelerinde Kaynak Harcamaları

Yıllar	Ortalama Süreli Yayın Fiyatı (\$)	Süreli Yayınlara Harcanan Miktar (\$)	Ortalama Basılı Kitap Fiyatı (\$)	Basılı Kitaplara Harcanan Miktar (\$)
1986	89,81	1.496,78	29,28	1.120,65
1987	108,12	1.769,96	31,76	1.064,48
1988	117,41	1.947,66	36,03	1.141,23
1989	129,95	2.113,98	38,44	1.106,07
1990	135,61	2.296,91	41,44	1.330,75
1991	153,46	2.548,69	42,61	1.400,74
1992	173,69	2.620,83	44,14	1.353,87
1993	188,79	2.918,57	43,74	1.295,81
1994	203,87	2.912,50	44,72	1.309,81
1995	217,38	3.131,03	45,27	1.365,58
1996	223,98	3.389,12	46,73	1.444,02
1997	250,74	3.642,54	46,42	1.460,23
1998	252,28	3.816,50	47,59	1.486,76
1999*	271,51	4.095,93	47,78	1.506,65
2000	310,62	4.430,81	47,87	1.657,35
2001	279,07	4.660,34	48,48	1.864,02
2002	289,84	4.939,22	50,61	1.812,83
2003	282,21	5.392,00	52,83	1.873,16
2004	256,01	5.580,15	51,36	1.839,41
2005	239,58	5.592,44	53,57	1.784,84
2006	251,38	6.307,29	52,04	2.044,27
Yıllık Ortalama Değişim (%)	%5,3	%7,5	%2,9	%3,1
Kütüphaneler	36	100	57	97

*1999 yılından itibaren yapılan harcamalara e-kaynaklara yapılan harcamalar da eklenmiştir (Association of Research Libraries, 2008).

ARL'nin 2006 yılında yayınladığı veriler 1986-2006 yıllarını kapsamaktadır. Tablo 1'den de anlaşılacağı gibi bu süreçte ortalama süreli yayınların fiyat artışı %5,3 iken basılı bir yayının ortalama fiyat artış oranı %2,9 olmuştur. Süreli yayınlara harcanan kütüphane bütçesinin ortalama artış oranı %7,5 olurken toplamda basılı kaynaklara harcanan miktarın artış oranı %3,1 olmuştur. 2006 yılında bir süreli yayının fiyatı 251,38 USD, bir basılı kitabın ortalama fiyatı ise 52,00 USD olduğu görülmektedir.

Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu (ANKOS) Kullanım İstatistikleri Çalışma Grubu'nun verilerine göre 2006 yılında 86 Kurum, veri tabanlarına toplam 841 üyelik gerçekleştirmiştir. Bu veri tabanlarından 2003 yılında 5.686.213, 2006 yılında ise 10.483.372 makale indirildiği belirtilmektedir. Makale kullanımındaki bu artışa paralel olarak e-kitap kullanım oranları da her geçen yıl artmaktadır (Anadolu Üniversite Kütüphaneleri..., 2007). Dolayısıyla e-kaynakların gerek kullanımı gerekse harcanan para açısından dünya ve Türkiye'deki kütüphanelerde basılı kaynaklardan daha çok kullanılır ve harcama yapılır hale geldiğini söyleyebiliriz. Bu değişim, kullanıcıların davranışlarında, kütüphaneye bakış açılarında önemli değişikliklere neden olmuştur. Dolayısıyla üniversite kütüphaneleri ve araştırmacılar açısından popüler hale gelen e-kaynakların iyi yönetilmesi, kullanıcı profili ile bilgi kaynakları arasındaki bağın doğru olarak kurulması ve sürekliliğinin sağlanması için önemli bir konu haline gelmiştir.

Her değişim, uygulamada yeni kolaylıklar ile birlikte yeni sorunları da beraberinde getirmektedir. Elektronik yayıncılıkla birlikte, yeni bir bilgi patlaması süreci yaşanmaktadır. Bu patlama bilgi kirliliğini de beraberinde getirirken araştırmacılar İnternet ortamındaki bilgi yığını içinden aradığına ulaşmakta zorlanabilmektedir. Bu bağlamda kütüphanelere önemli görevler düşmekte, kütüphaneciler, araştırmacıları kütüphaneye çekmek, güvenilir bilgi kaynakları sunmak, bilgi kaynaklarının kullanımını artırmak ve maliyetlerini düşürmek için yeni yöntemler geliştirmektedir.

ELEKTRONİK BİLGİ KAYNAKLARINI KULLANDIRMA PROGRAMI

"Kütüphanenin, üniversitenin kalbi olduğu görüşünü benimsememiz yeterli değildir. Kütüphanenin üniversite içinde saygın ve anlamlı bir konuma getirilmesini istiyorsak, üniversite toplumu ile sürekli ve yakın ilişkiler kurarak" (Alkan, 1992, s. 140) hedef kitemizin yanımızda olmasını sağlamamız gerekmektedir. Bunun için;

- Planlı,
- Öğretim programlarının zamanına uygun,
- Kullanıcı gruplarının seviyesine göre farklı düzeyde,
- Akademik personelle işbirliği içinde,
- Farklı türde bilgi kaynakları ve teknolojileri kullanılarak, bilgi kaynaklarının kullanımını artırmaya yönelik programlar yapılmalıdır.

BİLGİ KÜTÜPHANESİNDE E-KAYNAKLARIN KULLANIMINI ARTIRMAYA YÖNELİK YENİ UYGULAMALAR

İstanbul Bilgi Üniversitesi kütüphane ve e-kaynakları bu çalışmada Bilgi Kütüphanesi olarak anılacaktır. Bilgi Kütüphanesi elektronik ortamda bulunan birçok bilgi kaynağına abone olmuş veya satın almıştır. Bilgi kaynağı elektronik ortamda bulunuyorsa, kütüphane politikası gereğince öncelikle bu kaynağın elektronik olarak satın alınması yoluna gidilmektedir. Koleksiyona katılan kaynakların kullanıcılar tarafından keşfedilmesi, sık kullanılması için planlı ve programlı etkinlikler yapılmaktadır. Çünkü:

- Türkiye'de akademisyenlerin sorumlu oldukları ders sayısı fazladır.
- Bazı akademisyenler yeni teknolojileri derslere uyarlamada zorlanmaktadır (Örneğin "e-reserv" uygulaması).
- Her alanda olduğu gibi, bilgi teknolojisinin araştırmalarda ve derslerde kullanılması için eğitime gereksinim duyulmaktadır.
- E-ortamdaki bilgi kaynaklarının ders programlarında güncel olarak uygulaması zaman alıcı olmaktadır.

Bu konuda Bilgi Kütüphanesi'ndeki bazı uygulamalar özetle şunlardır:

- Kütüphane Dostu Akademisyen Projesi: Her üniversitede kütüphaneyi seven, çok iyi kullanan ve öğrencilerini de kütüphaneyi kullanımayı özendiren akademisyenler vardır. Ancak bütün akademisyenlerin kütüphaneyi sık kullanması veya öğrencilerini kütüphanedeki kaynakları kullanmaya yönlendirmesi beklenemez. Bu bağlamda İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde her fakülteden

derslerine geniş katılım olan ve kütüphaneyi kullanan akademisyenlerle iletişime geçilerek, kütüphane ve bilgi kaynaklarının kullanılması için çalışmalar yapılmaktadır. Gerek derslere konuk konuşmacı olarak katılarak verilen "bilgi kaynaklarına erişim dersi", gerekse araştırma projelerine sağlanan yardım bilgi kaynaklarının kullanımının artmasında etkili olmaktadır.

□ Sürekli halkla ilişkiler: Bilgi Kütüphanesi'nde danışma kütüphanecisi ofisinin adı "halka ilişkiler" olarak değiştirilmiştir. Kütüphane kullanıcıları ile iletişim kurulmasında, sorunların çözülmesinde halkla ilişkiler yöntemlerinden yararlanılmaktadır.

□ Kullanıcı-kütüphane iletişimine örnek olması açısından kütüphaneye sağlanan basılı kitapların kullanıma sunulmasında aşağıda belirtilen sipariş süreci izlenmektedir:

- Sipariş formunun kitabı isteyen kullanıcı tarafından doldurulup kütüphaneye teslim edilmesi,
- Kitabın sipariş edilmesi ve "kitabınız sipariş edilmiştir" mesajının isteyen kullanıcıya gönderilmesi,
- Kitabın sağlanamaması durumunda "baskısı yok", "bulunamadı" gibi mesajlarla kullanıcıya bilgi verilmesi,
- Sağlanan ve işlemleri tamamlanan kitabın kullanıcıya e-mektup aracılığıyla bildirilmesi,
- Belirli aralıklarla bölüm bazında sipariş edilen kitapların kullanım istatistiklerinin bölüm başkanlarına gönderilmesi.

□ Hedef kitleye göre kullanıcı eğitimleri: Birçok kütüphanede olduğu gibi akademisyenlere, yüksek lisans öğrencilerine, lisans öğrencileri ve hazırlık öğrencilerine farklı düzeylerde bilgiye erişim ve bilgi kaynaklarının kullanımı konusunda seminerler verilmektedir.

□ Veri Tabanları Haftası: Diğer bir uygulama ise özel hafta ve günler göz önünde bulundurularak hafta ile ilgili veri tabanlarının kullanımının anlatılmasıdır. Örneğin 9 Mayıs Avrupa Günü'nde Avrupa Birliği ile ilgili bilgi kaynaklarının anlatılması ilgi çekici olmaktadır.

□ Kütüphanenin Google'dan farkını anlatmak: Bazı akademisyenler ile öğrenciler "Google" aracılığı ile istedikleri bilgilere ulaşabildiklerini düşünmektedir. Kullanıcı eğitim programlarında bu durum hakkında bilgi verilerek Google tarama sonuçlarında çıkan veri tabanlarındaki makalelere, IP (internet protocol) kontrol ile ulaşıldığı için, yerleşke içinden zaten erişilebildiği; bunun Google'un değil, kütüphanenin abone olduğu veri tabanlarının getirdiği bir olanak olduğu anlatılmaktadır.

□ Akademik müfredatı takip etmek: Kaliteli bir kütüphane hizmeti sunabilmek için okul müfredatının mutlaka takip edilmesi gerekmektedir. Bilgi Kütüphanesi'nde akademik takvimi izlenmekle birlikte akademisyenler ve kütüphanede yarı zamanlı olarak çalışan öğrencilerden müfredatın gidişatı ile ilgili bilgi alınmaktadır. Bu da kütüphanenin planlı olarak hareket etmesine katkı sağlamaktadır. Ayrıca müfredata göre bilgi kaynaklarının güncellenmesi de yapılmaktadır.

□ Bilgiye erişimde sınırları kaldırmak: Kütüphane otomasyon sisteminin seçiminde, kütüphane politikasının oluşturulmasında, gerekli yatırımların yapılmasında ve bilgi kaynaklarının yerleşke dışından erişime açılmasında doğru politikaların belirlenmesi gerekmektedir. Şifre ile erişilen bir veri tabanına daha fazla ücret ödenerek IP temelli olarak kullanıma sunulmalıdır. Bilgi Kütüphanesi bu bağlamda bilgi kaynaklarını 7/24 kullanıma sunmaktadır.

□ Çevrimiçi sunumlar: Bilgi Üniversitesinde, öğrencilerin kullandığı "Bilgi Online" yazılımı bulunmaktadır. Bu hizmet aracılığıyla her öğrenci öğretim elemanlarınca sisteme konulan ders kaynaklarına ulaşabilmektedir. Ayrıca üniversitede internet üzerinden öğretim yapan İşletme Yüksek Lisans (e-MBA) programı da vardır. Bu sisteme de kütüphane ile ilgili sunum ve dokümanların konulması sağlanmaktadır.

□ E-danışmaya önem vermek: Bilgi Kütüphanesi'nde e-danışma ve telefonla danışma hizmetleri sunulmakta ve e-posta ile gelen sorulara en kısa sürede yanıt verilmektedir. Bu hizmetler kapsamında özellikle e-kitaplara ve e-dergilere yerleşke dışından erişim konusunda kullanıcılarla bilgi verilmektedir.

□ Kütüphane hizmetlerini yeni teknolojilere uyarlamak: Kütüphaneler yeni teknolojilerin kullanım merkezi olmalıdır. Bilgiye erişimde yeni yöntemlerin ve kolaylıkların sunulması kütüphaneyi cazibe merkezi haline getirmektedir. Örneğin Bilgi Kütüphanesi'nde bulunan kitapların telif haklarına uygun olarak çekilen fotokopisinin kâğıt çıktısı yerine, fotokopi makinesinden e-posta adreslerine doğrudan e-kopya gönderilebilmesi, cep telefonlarından kütüphane kataloglarının taranabilmesi, elektronik ortamda kitapların ayırılması (reserve/hold) edilebilmesi gibi uygulamalar, bilgi kaynaklarının kullanımını artırmaktadır.

□ Sürekli kullanıcı eğitimi seminerleri düzenlemek: Bilgi Kütüphanesi'nde haftanın farklı gün ve saatlerinde kullanıcı eğitim seminerleri düzenlenmektedir. Özellikle bu seminerlerin farklı zaman dilimlerinde düzenlenmesi katılımı artırmaktadır.

□ Hizmetlerin değerlendirmesini yapmak: Kütüphane-kullanıcı ilişkileri kapsamında verilen hizmetler değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmeler anket, yüz yüze iletişim ve e-posta ile gelen cevaplardan edinilen veriler ile yapılmaktadır.

□ Duyurular: Bilgi Kütüphanesi'nde çok sayıda duyuru hizmeti yapılmaktadır. Bu duyurularda iki yöntem kullanılmaktadır:

□ Pano vasıtasıyla (afiş, yönlendirme, vb.),

□ E-mektupla (istekleriniz sipariş edildi, son bir haftada kütüphaneye gelen yayınlar, haberler, özel günler, vb.)

İstanbul Bilgi Üniversitesinde öğretim dilinin İngilizce olması, Erasmus programı kapsamında farklı ülkelerden akademisyenlerin ve öğrencilerin bulunması nedeniyle, duyuruların İngilizce olması tercih edilmiştir. Bazı duyuru örnekleri aşağıda verilmiştir:

a) Akademik dönem başlangıcında gönderilen duyuru

WELCOME AND WELCOME BACK!

Bilgi Library sends greetings to new and returning Faculty, Staff and Students.
We wish you a year of fruitful teaching, learning and research.

start here

<http://library.bilgi.edu.tr>

b) Akademik yarıyıl tatiline gitmeden önce gönderilen duyuru

Academic break

Now is the perfect time to escape to the e-library

Never before knowledge has been so connected

Bilgi e-library provides access to 26000 e-journals and 32000 e-books

<http://library.bilgi.edu.tr/>

c) Kar yağışı nedeniyle tatil ilanında gönderilen duyuru

Ski or Surf

Now is the perfect time to escape to the e-library

Bilgi Library provides access to 12000 e-journals and 30000 e-books

<http://library.bilgi.edu.tr/>

Open24hrs

d) Kadınlar Günü nedeniyle gönderilen duyuru

TIME FOR WOMEN TO SEARCH

Advancing Women in Leadership

DOAJ: Directory of Open Access Journals 1997 to present

Canadian Journal of Women and the Law

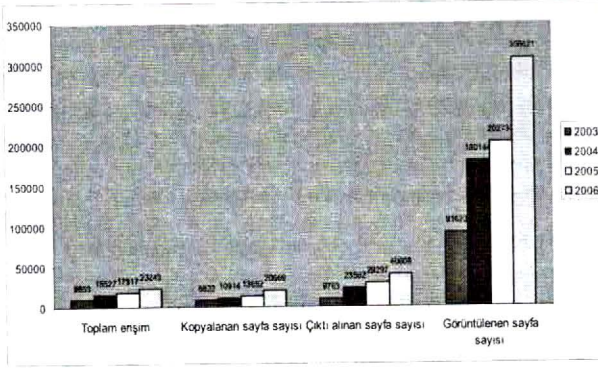
Academic Search Premier 1985 to present

Conde Nast Sports for Women

Academic Search Premier 1993 - 2000

MasterFILE Premier 1993 - 2000

Yukarıda gibi çok sayıda duyuru Bilgi Kütüphanesi kullanıcılarına gönderilmektedir. Bu gibi çalışmaların sonucunda kullanıcılarının hem kütüphaneye bakış açısı değişmekte, hem de kaynaklardan daha çok yararlanması sağlanmaktadır. Çalışmaların verimliliğini göstermek açısından bazı veri tabanlarının kullanım durumları aşağıda verilmiştir:

Bilgi Kütüphanesi'nde Veri Tabanlarının Kullanımı**a)E-Kitap Kullanımı**

Şekil 1. Bilgi Kütüphanesi'nde e-Kitap Kullanımı

Şekil 1'de Bilgi Kütüphanesindeki e-kitapların yıllara göre kullanım sayıları görülmektedir. E-kitapların kullanımı değerlendirilirken kitaplara toplam erişim, kopyalanan sayfa sayısı, çıktısı alınan sayfa sayısı ve görüntülenen sayfa sayıları değerlendirilmeye alınmaktadır. Şekil 1'den anlaşılacağı gibi e-kitapların kullanımında düzenli olarak bir artış görülmektedir.

b)E-Dergi Veri Tabanları Kullanımı

Tablo 2. Üniversite Kütüphanelerinde Academic Search Premier (ASP) ve Business Source Complete (BSC) Veri Tabanları Kullanımı

Veri Tabanı	Üniversite	Yıl	Toplam FTE	Kullanım Sayısı	Maliyet (\$)	Kullanım / FTE
ASP+BSC	ODTÜ	2006	24026	107647	0,40	4,48
ASP+BSC	Gazi	2006	72664	62544	0,75	0,86
ASP+BSC	Koç	2006	3426	61606	0,70	17,98
ASP+BSC	Bilgi	2006	9056	59173	0,74	6,53
ASP+BSC	Bilkent	2006	9896	54381	0,81	6,49
ASP+BSC	Sabancı	2006	3093	46614	0,92	15,07
ASP+BSC	Ege	2006	29060	37027	1,27	1,27
ASP+BSC	Dokuz Eylül	2006	36465	36593	1,28	1,00
ASP+BSC	Marmara	2006	47826	33465	1,40	0,69
ASP+BSC	Hacettepe	2006	26616	33349	1,41	1,25
ASP+BSC	Yıldız Teknik	2006	20659	19143	2,39	0,92
ASP+BSC	Çukurova	2006	23925	16541	2,85	0,69
ASP+BSC	Uludağ	2006	26740	12570	3,75	0,47
ASP+BSC	İzmir Ekonomi	2006	3891	11971	3,60	3,07
ASP+BSC	Ondokuz Mayıs	2006	23112	10356	4,55	0,44
ASP+BSC	Karadeniz Teknik	2006	30320	10346	4,55	0,34
ASP+BSC	Galatasaray	2006	2745	9267	4,66	3,37
ASP+BSC	Mersin	2006	10016	8959	4,93	0,89
ASP+BSC	Akdeniz	2006	9930	8943	4,94	0,90
ASP+BSC	Selçuk	2006	50126	7524	6,26	0,15
ASP+BSC	Muğla	2006	10499	6314	7,00	0,60
ASP+BSC	Işık	2006	2174	4866	8,87	2,23
ASP+BSC	Kültür	2006	5046	3299	13,09	0,65

Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu "ANKOS Online İşlemler**" web sayfasında yayınlanan üniversitelerin abone oldukları veri tabanlarının kullanım istatistikleri verilmiştir. Tablo 2'de belirtilen iki veri tabanı için Bilgi Kütüphanesi'ndeki kullanıma bakacak olursak; Academic Search Premier (ASP) ve Business Source Complete (BSC) veri tabanlarına Türkiye'de 23 kurum abone olmuştur. 2006 yılında 23 üniversite içerisinde Bilgi Kütüphanesi kullanıcıları 59.173 adet makale ile dördüncü sırada yer almıştır. Yine aynı veri tabanlarına makalelerin maliyetleri açısından bakıldığında, bir makalenin Bilgi Kütüphanesi'ne maliyeti 0,74 ABD olmuştur. Maliyet açısından sıralandığında ise Bilgi Üniversitesi 23 kurum içinde en ekonomik kullanan üçüncü üniversitedir (Anadolu Üniversite Kütüphaneleri..., 2007).

Tablo 3. Bilgi Kütüphanesi'nde JSTOR Kullanımı (2006)

Veri Tabanı	Üniversite	Yıl	Toplam FTE	Kullanım Sayısı	Maliyet (\$)	Kullanım/ FTE
JSTOR	ODTÜ	2006	24026	51386	0,12	2,13
JSTOR	Dokuz Eylül	2006	36465	37714	0,09	1,03
JSTOR	Boğaziçi	2006	11180	37290	0,12	3,33
JSTOR	Bilkent	2006	9896	36829	0,16	3,72
JSTOR	Bilgi	2006	9056	34745	0,07	3,83
JSTOR	Koç	2006	3426	27739	0,11	8,09
JSTOR	Gazi	2006	72664	21495	0,21	0,29
JSTOR	Ege	2006	29060	19982	0,16	0,68
JSTOR	Ankara	2006	41557	19955	0,07	0,48
JSTOR	Sabancı	2006	3093	8851	0,16	2,86
JSTOR	Sakarya	2006	19596	8159	0,34	0,41
JSTOR	Doğu Akdeniz	2006	14000	7808	0,33	0,55
JSTOR	Akdeniz	2006	9930	7740	0,21	0,77
JSTOR	İTÜ	2006	21908	7567	0,21	0,34
JSTOR	Fatih	2006	3541	7443	0,28	2,10
JSTOR	Galatasaray	2006	2745	7443	0,28	2,71
JSTOR	Muğla	2006	10499	6814	0,31	0,64
JSTOR	Çukurova	2006	23925	6748	0,76	0,28
JSTOR	Adnan Menderes	2006	6642	6621	0,32	0,99
JSTOR	Dumlupınar	2006	1594	3386	0,29	0,21
JSTOR	Bahçeşehir	2006	3938	2838	0,75	0,72
JSTOR	Anadolu	2006	18279	2789	0,26	0,15
JSTOR	Yüzüncü Yıl	2006	10129	2622	1,35	0,25
JSTOR	Başkent	2006	8925	2285	0,21	0,25
JSTOR	Kadir Has	2006	3287	1769	0,65	0,53
JSTOR	Işık	2006	2174	1717	1,83	0,78
JSTOR	Doğuş	2006	2024	1636	0,99	0,80

** ANKOS Online İşlemler Sayfası (2007). 2 Ekim 2007. Erişim adresi: <http://www.library.itu.edu.tr/ankos/index.asp>.

Değerlendirmeye alınan bir diğer veri tabanı ise JSTOR'dur (The Scholarly Journal Archive). Bu veri tabanına 2006 yılında Türkiye'de 27 üniversite abone olmuştur. Bilgi Kütüphanesi kullanıcıları bu veri tabanından 34.745 makaleye erişerek bu üniversiteler içerisinde beşinci sırada yer almıştır. Bilgi Kütüphanesi için erişilen bir makalenin ortalama maliyeti, veri tabanına ödenen miktar/kullanıcı sayısı denklemine göre 0,07 USD olarak hesaplanmıştır. Böylece Bilgi Kütüphanesi 2006 yılında bu veri tabanını en iyi kullanan ikinci üniversite olmuştur (Anadolu Üniversite Kütüphaneleri..., 2007).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bilgi Kütüphanesi'nin kütüphane hizmetlerini artırma ve geliştirme çalışmaları sonucunda kütüphane ve bilgi kaynaklarının kullanımı önemli ölçüde artmıştır.

Bilgi kaynaklarının elektronik ortamdaki aktarılması ile bu kaynakların kullanımının değerlendirilmesi ve ne ölçüde yararlandığının düzenli ve programlı olarak ölçmesi kolaylaşmaktadır. Bu bağlamda e-bilgi kaynaklarından istenen düzeyde yararlanılmıyorsa bunun nedenleri araştırılmalı, yeni politikalar belirlenmeli, stratejik kararlar alınmalı ve kullanımı artırmak için yeni yollar denenmelidir. Örneğin bilgi kaynaklarından yüksek verim alan kütüphanelerde seçilen uygulamalar için kıyaslama (benchmarking) yöntemi kullanılmalıdır.

Ölçek ekonomisi kapsamında e-kaynakların maliyetlerinin düşürülmesi için öğretim programlarına uygun veri tabanlarının satın alınması veya abone olunması gerekmektedir. Kütüphane/bilgi merkezleri kendi durumları ve kurumlarını korumak, kullanıcılarının bilgi ihtiyacını en yüksek düzeyde karşılamak için yayın satın alma modelleri konusunda birlikte hareket etmelidirler. Bu işlemleri gerçekleştirirken koleksiyon yönetiminde ve kullanımında ileri teknolojiden yararlanmaları daha fazla fayda sağlayacaktır.

Sonuç olarak kütüphaneciler ve enformasyon uzmanları; değişimi yönetme, bilgi kaynaklarının kullanımını üniversite politikası haline getirme, akıllı sistemleri (alerting) kullanma, kütüphaneleri birer eğitim merkezi yapma ve akademisyenlerle daha iyi iletişim kurma gibi konularda atak ve etkin olmalıdır.

KAYNAKÇA

- Alkan, N. (1992). Üniversite kütüphanesi sisteminde kütüphaneci-kullanıcı etkileşimi. *Türk Kütüphaneciliği*, 6 (3), 133-141.
- Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu [ANKOS]*. (2007). 2 Ekim, 2007 tarihinde Ankos web sitesinden erişildi: http://www.ankos.gen.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=26&Itemid=60&phpMyAdmin=f8f540b1fcb2538e013e8bef57b6b7dc
- Association of Research Libraries [ARL]*. (2007). 5 Aralık 2007 tarihinde ARL web sitesinden erişildi: <http://www.arl.org/resources/pubs/index.shtml>.

Çukadar, S. (2007). Kütüphane hizmetlerinin sunulmasında müşteri ilişkileri yönetiminin önemi. *I. Uluslararası Bilgi Merkezleri Sempozyumu: İletişim: 25-26 Mayıs 2006, İstanbul: (bildiriler) = The First International Symposium on Information Services: Communication: 25-26 May 2006, İstanbul:(proceedings)*. Ü. Konya (Yay. Haz.). İstanbul, Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesi.

İstanbul Bilgi Üniversitesi. (2007). 5 Aralık 2007 tarihinde İBÜ web sitesinden erişildi: <http://www.bilgi.edu.tr/pages/statics.asp?id=3&mmi=3&stbl=sub1&r=5%2F21%2F2008+3%3A08%3A39+PM>